

Олег Коркушко

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський
державний інститут», м. Кам'янець-Подільський

Анастасія Охотська

студентка гр. О-316

Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський
державний інститут», м. Кам'янець-Подільський

НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ

Фінансовий механізм є важливою складовою економічної системи кожної країни. Він включає в себе комплекс фінансових відносин, інструментів та механізмів, які регулюють грошовий обіг, розподіл ресурсів, інвестицій та фінансову підтримку економіки, розуміє, як гроші та ресурси перерозподіляються і використовують для підтримки економічного розвитку та соціального благополуччя. Проте ефективності фінансового механізму притаманне коливання через зміни в економічних умовах, політиці та суспільних потребах. Основні складові фінансового механізму включають державний бюджет, фіскальну політику, грошовий ринок, банківську систему, податкову систему, страхування та інші фінансові інструменти.

Реформування складових фінансового механізму – це комплексний процес, спрямований на покращення функціонування фінансової системи країни.

Державний бюджет. Реформи бюджету можуть бути здійснені з різних причин, таких як підвищення ефективності управління фінансами, забезпечення сталого економічного зростання, відповідь на зміни в соціальних і економічних умовах, а також забезпечення фінансової стійкості держави. Важливо пам'ятати, що реформи бюджету мають бути обґрунтованими, добре продуманими і призвести до інтересу всіх громадян. Кілька можливих причин і шляхів, які можуть бути використані для реформування державного бюджету:

– збільшення доходів (для збільшення доходів бюджету можуть бути вжиті різні заходи, включаючи розвиток нових джерел доходів, таких як збільшення обсягів експорту, приваблення інвестицій, підтримки малого та середнього бізнесу тощо);

– зменшення витрат (його здійснення може бути досягнуто через оптимізацію адміністративних витрат, скорочення бюрократії, реформування системи соціального забезпечення та інших програм);

– фіскальна дисципліна (важливо встановити механізми контролю за витратами та борговим навантаженням держави, щоб забезпечити стійкість фінансового стану);

– розвиток бюджетного процесу у відкритому інформаційному середовищі (забезпечення доступу громадськості до інформації про бюджет та

участь громадян у процесі прийняття рішень щодо бюджету може забезпечити більшу відповідальність уряду перед населенням).

Податкова система. Реформи податкової системи можуть включати в себе зміни у ставках податків, розширення або скорочення податкової бази, а також боротьбу з податковими ухилами. Метою реформування – підвищення надходження до бюджету та стимулювання інвестицій [5]. Пропозиціями для змін можуть бути:

- підвищення або зниження податкових ставок (держава може підвищити або знизити податкові ставки на певні види податків, такі як податок на прибуток, ПДВ, акцизи, податок на нерухомість тощо. Це може вплинути на фінансове навантаження громадян і підприємств);

- розширення або звуження податкової бази (зміни можуть включити розширення або звуження списку предметів оподаткування. Наприклад, додавання нових видів доходів або витрат до податкової бази або, навпаки, вилучення певних видів оподатковуваних об'єктів);

- впровадження податкових пільг і звільнень (держава може надавати певні пільги та звільнення від оподаткування для сприяння певним галузям економіки, підприємствам, інвесторам або громадянам);

- податкова реформа (іноді уряд може провести загальну податкову реформу, щоб покращити систему оподаткування, спростити податковий кодекс, зменшити бюрократію та підвищити ефективність збору податків);

- зміни в податкових структурах (це може включати перегляд ставок податків для різних категорій громадян або підприємств, враховуючи їх доходи та можливість сплатити податки).

Фіскальна політика. Фіскальна політика здійснюється між доходами та витратами держави. Реформи можуть бути спрямовані на забезпечення фінансової стійкості, управління дефіцитом бюджету та створення стимулів для економічного зростання [2]. До основних шляхів, якими фіскальна політика може досягти цих цілей, належать:

- зниження податків на підприємстві (зміна ставок корпоративного податку та інших податків на прибуток може стимулювати бізнес до інвестицій у розвиток і розширення. Нижчі податки можуть збільшити прибутковість підприємств та заохочувати їх до вкладання в нові проекти та розвиток технологій);

- збільшення державних видатків у галузях інфраструктури та досліджень (інвестиції в інфраструктуру (такі як дороги, мости, енергетика), дослідження та розвиток можуть підтримати стале економічне зростання. Вони створюють сприятливі умови для підприємств і можуть стати стимулом для повернення інвестицій в регіон або країну);

- податкові пільги для інноваційних галузей (фіскальна політика може передбачати податкові пільги для компаній, що інвестують у дослідження та розвиток, а також для тих, які працюють у високотехнологічних галузях. Це може стимулювати інновації і підвищити зростання);

– зменшення податків для індивідуальних інвесторів (зниження податків на прибутки та дивіденди може зробити інвестиції на фінансовому ринку більш привабливими для індивідуальних інвесторів. Це може сприяти попиту на фінансові інструменти та підтримувати капіталовкладення);

– стабільність фіскальної політики (політика повинна бути прогнозованою та стабільною, щоб підприємство могло планувати на довгострокову перспективу. Надмірні зміни у фіскальній політиці можуть відлякувати інвесторів і створювати невпевненість).

Грошовий ринок та банківська система. Реформування грошового ринку та банківської системи може включати в себе зміни в грошовій політиці, регулюванні банківської діяльності та стимулюванні кредитування. Стабільність фінансових інститутів та грошового ринку є важливою платіжною реформою [1; 3]. Вплив змін в грошовій політиці на грошовий ринок може бути значним. Ось деякі з можливих наслідків таких змін:

– зміна процентних ставок (збільшення або зменшення процентних ставок центрального банку може вплинути на рівень відсоткових доходів для інвесторів та заощаджень для громадян. Зниження процентних ставок може стимулювати витрати та інвестиції, тоді як підвищення може сповільнити економічну активність);

– зміна грошового обсягу (зміна кількості грошей в обігу може вплинути на ліквідність ринку. Збільшення грошового обсягу може призвести до зниження відсоткових ставок і підвищення інфляції, в той час як його скорочення може призвести до зростання відсоткових ставок та зниження інфляції);

– резервні вимоги для банків (зміни в резервних вимогах для комерційних банків можуть вплинути на їх здатність надавати позики та створювати гроші. Збільшення резервних вимог може обмежити обсяг доступних грошей у системі).

Реформи в банківській системі можуть бути спрямовані на підвищення та на різні цілі, включаючи стабільність та ефективність функціонування банківської системи. Ось деякі з них:

– капіталізація банків (зміцнення капіталу банків, тобто збільшення обов'язкового капіталу, який банк повинен утримувати, щоб покрити ризики. Це знизить ймовірність банкрутства банків та збільшить їх стійкість до фінансових турбулентностей);

– регулювання та нагляд (зміцнення регуляторного та наглядового керівництва для банків, щоб забезпечити дотримання правил та стандартів, які сприяють стабільності банківської системи);

– цифрова трансформація (запровадження сучасних технологій та цифрових інновацій для підвищення ефективності банківської системи та забезпечення безпеки фінансових операцій).

Страховання та інші фінансові інструменти. Реформи в цій сфері спрямовані на покращення системи соціального захисту, розширення

можливостей для інвестицій та створення фінансових інструментів для ризикового та інвестиційного капіталу. Для підвищення доступності страхових послуг та забезпечення стабільності фінансових ринків можуть бути запроваджені різні реформи та заходи [6]. Ось деякі з них:

– регуляторна організація та нагляд (держава може посилити регулювання страхового ринку, забезпечити дотримання стандартів та захист прав споживачів. Ефективний нагляд сприятиме уникненню фінансових ризиків та забезпечить довіру громадян до страхових компаній);

– процедура спрощення (важливо спростити процедуру отримання страхових послуг. Це може включати в себе документообіг, обов'язковість деяких видів страхування, та інші аспекти, які зроблять страхування більш доступним для громадян та підприємств);

– фінансова грамотність (заходи щодо підвищення рівня фінансової грамотності важливі, адже потім вони допомагають громадянам краще розуміти страхові продукти та їх важливість. Цим можна збільшити запит на страхові послуги);

– заохочення конкуренції (забезпечення конкуренції на ринку, зниження ціни та підвищення якості страхових послуг. Розвиток конкуренції може бути здійснений через створення сприятливих умов для входу нових гравців на ринок).

Фінансова регуляція та нагляд. Реформи в даній області можуть включати в себе посилення нагляду над фінансовими установами, вдосконалення правил та нормативів, а також зміни в системі регулювання ринку фінансових послуг для запобігання фінансовим кризам [4; 7]. Основні методи реформування фінансового регулювання та нагляду включають наступне:

– забезпечення фінансової стійкості (реформи можуть бути спрямовані на зміцнення фінансової системи та зменшення ризиків фінансової кризи. Це може включати в себе введення нових правил для банків, страхових компаній та інших фінансових установ, а також збільшити нагляд за їхньою діяльністю);

– захист споживачів (реформи можуть включити в себе зміни в законодавстві, спрямовані на забезпечення захисту прав та інтересів клієнтів фінансових установ. Це може включати в себе встановлення правил щодо дозволених платіжних та інвестиційних продуктів, а також зміни у способах реклами та продажу фінансових продуктів);

– адаптація до змін у фінансовому середовищі (фінансовий сектор постійно зазнає змін, таких як технологічні інновації, зміни відносин між країнами та глобалізація. Реформи можуть бути спрямовані на адаптацію фінансового регулювання та погляду на ці зміни).

Реформування складових фінансового механізму може бути складним процесом, який вимагає узгодження та планування з врахуванням економічних, соціальних та політичних факторів. Відповідною точкою для таких реформ є аналіз поточного стану фінансової системи та визначення конкретних завдань та цілей, які необхідно досягти. Такі реформи можуть призвести до покращення

фінансового клімату, збільшення інвестицій та забезпечення сталого економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Данік Н. В., Тихонова Т. Р., Деркач М. А. Реформування банківської системи України: проблеми та перспективи. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 981-985.
2. Дуліба Є. В. Фіскальна функція держави: адміністративно-правовий аспект: монографія / під заг. ред. д.ю.н., проф., заслуженого юриста України В. І. Курила. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 355 с.
3. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
4. Реформа та розвиток фінансового сектору. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostannya/reforma-ta-rozvitok-finansovogo-sektoru>
5. Реформування податкової системи України. Міністерство юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_11350
6. Реформування фінансового сектору в Україні. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/events/proyekt-usaid-reformuvannya-finansovogo-sektoru-v-ukrayini>
7. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy2025.pdf